

BIBLIOTECA PÚBLICA

1-3-1913

Quinzenari independent

n.º 18

Portaveu de la Secció MINERVA de L'UNIO DE MILJORN GRAN.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Plasseta, 4.
Miljorn.—San Cristófol.

SUSCRIPCIÓ
A Espanya cada trimestre 0'50 pta.
A fora id. id. 0'60

Núm. solt 5 centims.

Les Normes ortogràfiques

(Continuació)

IV.

Els nexes gréco-llatins *ph*, *th*, *ch* i *rh* seran reemplaçats (com ja es costum de fer-ho) per *f*, *t*, *ç*, *o*, *gu* i *ri* així, no s'escriurà *philosophia*, *theorem*, *chólera*, *chirópter*, *rhetórica*, etc.; sino *filosofia*, *leo-rema*, *cólera*, *quiropter*, *retórica*, etc. S'exceptuarán solament els mots com *chor* (del grech *χορος*) diferenciat així graficament de *cor* (llati *cor*).

Analogament la *v* grega, no serà transcrita per *y* sino per *i*; així, no s'escriurà, *systema*, *ethylic*, *rhythme*, etc, sino *sistema*, *etilic*, *ritme*.

V.

La *i* asil-labica darrera de vocal no s'escriurà *y* sino *i*. Ex: *aire*, *daïna*, *raïma*, *empaitar*, *escaïrar*, *remei*, *rei*, *reina*, *meïtal*, *noi*, *almoina*, *bdirós*, *avui*, *cuina*, *cuiraca*, *buidar*, *creia*, *duia*, *noia*, *remeiar*, *baioneta*, *joids*.

Cuant una *i* átona presedida de vocal no es asil-labica o una *i* tónica no acentuada graficament va darrera d'una vocal, l'abysencia dels diftongs s'indicará escrivint una dièresi sobre la *i*. Ex. *reïna*, *reïnds*, *raïmenet*, *raïm*, *heroïna*, *reïx*, *menys preï*. Excepcions: No se escriurà *ï* sino *i*: i. Dins les terminacions *ible*—*isme*—*ista*—*itat*. Ex: *increïble*, *egoïsm*, *panteïsta*, *tenuïtat*. ii. Dins les terminacions del verbs pertayents a la tercera conjugació. Exemple: *agraïr*, *influir*, *influiré*, *influiria*, *obeïm*, *obeïu*, *constituït*, *constituïda*. iii. Darrera dels prefixes *co* i *re*. Exemple: *coïncidir*, *reïmpressió*. Però *reïx*; *reïxi*. iv. Darrera d'una vocal que porti un accent grafic. Ex: *continúï*, *estudiï*.

VI.

La particula copulativa provinent de la conjunció llatina *et*, que eis antics escrivien normalment *e* (jo e tu), serà escrita *i* (jo i tu), no *y* (jo y tu).

VII.

S'escriurán amb *l* doble (pronunciada *l+l*, no sols

els mots com *carretel-la*, *pot-xi-nel-li*; en els quals encara sol pronunciar-se el dit so, sino en tots els mots erudits que en llatí presenten *ll* (o en grec *λλ*), en els quals la transcripció tradicional catalana *ll* (pron. *l+l*) ha estat reemplaçada per la transcripció castellana *l* senzilla; itals son, entre altres, *allegoria*, *alliteració*, *allocució*, *allotrópic*, *allucinar*, *alludir*, *apellar*, *bellicós*, *cancellar*, *capillar*, *capillació*, *cel-lula*, *circumcalla-ció*, *collaborar*, *collapsus*, *collateral*, *collació*, *col-lecta*, *collega*, *collegir*, *collissió*, *collocar*, *colloqui*, *constellació*, *cristallografia*, *destillar*, *el·lipse*, *emo-llient*, *equivallent*, *excel·lent*, *expellir*, *fillotxera*, *flagellació*, *follicol*, *gallicisme*, *idilli*, *illegal*, *illegitim*, *illés*, *il·licit*, *il·liginat*, *illuminar*, *illusió*, *illustre*, *impellir*, *installació*, *intelligent*, *libellula*, *malleable*, *maxillar*, *melliflu*, *metallurgia*, *mil·lessim*, *nullitat*, *oscillar*, *palladi*, *pallitiu*, *Pallas*, *palli*, *parallel*, *parallaxe*, *pollen*, *Pollux*, *pullu-lar*, *pusillanim*, *rebellió*, *repellir*, *satèl·lit*, *sibilla*, *sillaba*, *sillogisme*, *sollicitar*, *vacillar*, *velleïtat*.

Peró mentres no es convingui representar la *l* palatal altremement que amb el símbol *ll*. Exemple: *aquella*, *aixella*, *sella*) la *l* doble serà escrita intercalant un punt entre les dues *l*: *carretel.la*, *potxinel.li*, *col.legi*, *intel.ligencia*, etc.

Seguirá.

Treballs escolars

PRIMAVERA

Quant acabavem es mes de Febrer va ploure i d'allavores tot s'ha canviat: es que ham entrat dins el Mars i s'acosta sa Primavera. Es hermosa sa Primavera perque en ells els camps son verds, els abres tenen fues i els aucells cantan ben alegres al temps que duen menjar a sos petitets. Canten els aucells ben vestits de plomes i hermosura del camp. Tot s'alegra en la Primavera, es benets que pasturen i el camp sembrat i el sol que mos encalenteix.

M'agrada sa Primavera perque allavors no fa ni molt de fret, ni molta calor. El solet que no's massa calent fa gana d'anar a passetjar p'el camp. Aonf hi ha arbres plens de flors i les saveres que les treuen tant blanques que fan goig. A jo no hi cosa que mes m'agradi que sa primavera perque es l'estació més bella del any, mes que s'estiu que un s'aufega de tanta calor i que s'hivern que fa massa fret. ¡Viva sa Primavera!

CRISTÓFOL HUGUET

de 10 anys Alumne de l'Escola Pública de Mitjorn-gran

ES CARBONÉS

Entrant un dia dins un bosc per passetjar vaig senti cantá un rossinyol. ¡Que hi cantava de be aquet aucell! Yo estava encantat i me vaig fé en dins p'el bosc quant vaig sentir cops de destrál. Pam, pam, pam. ¿Que eren aquells cops?

M'hi vaig acostar i van ser tres o quatre carboners. N'hi havia un qui tahava llenya, un altre la traginava i els altres componien sa sitja. Rosaven es troncs, ajuntats, fent paret qui acabava en punta a dalt. En mitj hi van deixar un furat com un fúmeral. Van tapar aquell munt de llenya i hi van pigá foc. D'es cap d'alguns dies, hehi vaig tornar i ja era tot carabó, sa sitja estava desfeta i es carboners s'en enduen a n'es poble per vendrel i guanyar aixi s'aliment i es dels seus infants. Es trista sa vida des carboner qui ha de está sempre dins sa barraqueta o fent carbó, però el demati se despert amb el cant del rossinyol i tot el dia el sent cantar. A jo no m'agradaria esser-hi, pero si, sentir cantar els aucells.

PERE RIUDAVETS

de 11 anys Alumne de l'Escola Pública de Mitjorn-gran

ES MESTRES

Els e podem estimá molt a n'es nostrus mestres perque ells se cuidan de noltrus quant som petits. Desde quatre o cinc anys ja tenen ets alumnes dins s'escola i les ensenyen moltes de coses, principalment a escriure, a llegir i a ser bons fiets.

Es mestres fan explicacions, perque ets atlots aprenguin mes, i de vegades en s'estiu les menen a passetjar a la mar. El dia que hi van; que hi están de contents els atlots! Tot son piulus i crits d'alegria i amb ordre surten i van formats a passetjar i allá juguen i cerquen coses i animals per es museu de s'escola.

Quant els atlots tornen grans a devés deu anys ja saben molta lletra, i allavors se posen a fe feina i no van mes a s'escola. Pero trob que tota sa vida s'han de recordar des mestres i l'han d'estimar.

LLORENS CAVALLER

de 9 anys Alumne de l'Escola Pública de Mitjorn-gran

UNA PASSETJADA A LA MAR

Un dia jo i un amic meu, vam partir determinats a arribar a la mar. Camina, caminarás quant

vam ser a devora es cementeri s'amic me va di:

Yo estic cansat i no veng. Tot solet camina qui te camina, al cap d'una hora vaig arribar a la vorera de la mar. Allá hi havia un atlotet fiy d'un mariner qui anava des-cals per sa vorereta i ses ones quant arribaven li banyaven es peus i tot d'una se feia enllá. Dins la mar hi havia una barqueta i un mariné que hi pescava. Yo li vaig di:

—¿Que agafau molt de peix?

—Y ell me va cuntestar:

—Avui n'agaf, pero ahi ni, aquets dies passats no n vaig poder agafar perque hi havia tempestat i els meus infants ni sa dona no van poder menjar.

—Si que es trista sa vida del mariner! vaig dir jo.

Al punt es fiet me va fé un crit: —Un vapor, un vapor! Me vaig girar i vaig veure una barca mol-grossa qui passava aprop, treia fum per un fumeral i duia molta gent. M'agradaria veure un vapor gros d'aprop.

Vaig seguir diguent a n'es pescador: ¡Es esposa sa vida des mariner! Y ell me va dir.

—Si, devegades, sa dona mos espera dalt ses penyes i mira si mos veu, i te po. de que cualca peix gros mos hagi menjat. Dies no agafam res, a causa des mal temps, pero hi ha dies que n'agafam molt i contents el venem i guanyam uns cuants durus que mos bastan per menjar tota sa setmana.

—Votros, es mariners, sou com ses furmigues qui arrepleguen en s'estiu prou menjar perque en s'hivern a causa des vent, moltes vegades no poden guanyar res. No convé surti a pescar durant es temporals perque sa barca se gira i es mariners naufraguen.

Acabada sa conversa, vaig tornar cap as Mitjorn pensant que no es gaire bona sa vida des pescador. A mi no m'agradaria molt esser mariner.

BERNAT VILLALONGA

de 10 anys Alumne de l'Escola Pública de Mitjorn-gran

ELS MOLINS

As Mitjorn tenim un molí a s'entrada des poble i m'el som mirat moltes vegades perque m'agrada veurel moldre. D'estiu, qui fa poc vent, no sol moldre gaire, per assó trob que son millors es molins d'aigu o de foc perque tant en s'estiu com en s'hivern sempre molen (si tenen blat).

Es molt agradosa sa vida des moliner. Te un aset i n'hi ha que menen un carret i de bon demati ja passen pes carrés arreplegant es blat que lis donen pe ses cases i el duen a n'es molí. Aquet te una tramuja, en ella es moliner hei tira es blat abaix hi ha una gran mola de pedra viva qui roda molt de veres i tant com el blat hi cau, ella esclafa per un furat, surt sa ferina i es moliné torna a voltar el poble amb s'ase o es carret per repartirla per ses cases.

Es molí d'aigu es mes pulit que's de vent perque te canals i per elles hi corra s'aigu, i ¡hu es alegre veurela com passa tant de veres! Es un molí molt hermós, pero es de foc deu ser encara mes pulit pero no puc di com está perque no n'he vist cap mai. ¡Benhaja es molí!

RAMÓN FAYES

de 10 anys Alumne de l'Escola Pública de Mitjorn-gran

Por esos campos

EL ESTIERCOL.

III.

Terminado de colocar el estiércol en el estiercolero, conviene cubrirlo con una capa de tierra buena, no muy espesa, ó se ha de echar más sobre ella al día siguiente ó en los sucesivos, y de unos 4 ó 5 centímetros, no se va á elevar más.

El objeto de la tierra es el de que el aire no penetre demasiado en la masa del montón y active la fermentación más de lo necesario, á la vez que con su movimiento le arranque cantidades más ó menos grandes de amoníaco ó azoe.

Una vez hecho el montón ó montones en estas condiciones, se producen todas las reacciones que son necesarias para hacerse el buen estiércol, que no son otra cosa que la destrucción de la goma de la paja y la celulosa por medio de la fermentación para poner en libertad á la vasentosa, que mezclada á la materias azoadas, constituye la *manteca negra* de los estiércoles bien hechos.

La fermentación empieza por la parte líquida y en ésta por la urea, casi desde el momento en que ésta se halla en contacto con las camas, y gracias á la ayuda del aire y la humedad, el calor y los fermentos procedentes del intestino de los animales transformándose en carbonato de amoníaco.

Estos fermentos aparecen al microscopio bajo dos formas; la de esporos ó forma inanimada, los cuales pasan al estado animado bajo la influencia del aire y la de bacterias ó forma animada, que son pequeños seres cortos, redondeados, medianamente ágiles y brillantes.

Estos animales tienen su máximo de vida y actividad á los 52°, resisten hasta los 70 y mueren entre 70 y 80 grados.

La urea sale completamente esterilizada de gérmenes de descomposición y puesta en aire puro se conserva siempre inalterable; pero un fermento procedente del intestino de los animales descubierto por Van Zieghene la transforma rápidamente en carbonato de amoníaco. El carbonato de amoníaco es muy volátil y él es el que produce el olor de los estiércoles, que se hace insopórtable en las cuadras y locales mal ventilados. (Seguirá).

Binicudrell.

LLISTA

Dels mosos d'aquest terme que enguany han entrats en quinta amb el nombre que'ls ha pertocat.

Nombre	1	Llorens Galmès Fortuny.
«	2	Manuel Triay Moll.
«	3	Marc Llufríu Coll, (Mitjorner)
«	4	Micolau Villalonga Pascual.
«	5	Juan Fullana Servera.
«	6	Gaspar Villalonga Carretero
«	7	Llorens Rindavets Gomila.

Nombre	9	Peré Pons Vinent.
«	10	Elórens Pons Sintes.
«	11	Rafel Meliá Moll, (Mitjorner)
«	12	Juan Camps Ybós, id.
«	13	Cristófol Gomila Vidal, id.
«	14	Juan Meliá Gomila, id.
«	15	Gabriel Pons Rötger.
«	16	Josep Pons Gomila
«	17	Juan Sintes Pascual.
«	18	Antoni Mora Pons.
«	19	Llorens Carreras Carreras.
«	20	Antoni Caulés Taltavull.
«	21	Josep Portella Benejam, (Mitjorner)
«	22	Josep Villalonga Pons.
«	23	Marí Tomás Triay.
«	24	Agustí Mohjó Camps.
«	25	Josep Pelegri Cardona (Mitjorné)
«	26	Antoni Fluxá Petrus.
«	27	Antoni Pons Saura.
«	28	Elórens Pelegri Servera.
«	29	Francesc Camps Fluxá.

BONA RECEPÇA

Veig, amic, que amb grans afanys molta gent sebre procura com es que nense melura he doblegats noranta anys.

I no essent cap gran secret, de aire, d'una vegada, sa recepta que jo he emprada; si la vols, aprofitet.

De com era atlot pussé no passant en res sa mida, m'he cercat gonyá la vida sens malgastá cap dublé.

A trenta anys me vaig casá; sa dona m'ha feta l'olla i mai he duita curolla de panxons ni menjussá.

He procurat amb ningú mai del mon teni querella, i amb ella, joh! lo que es amb ella, mai hi ha hagut un tu per tu.

Dant a n'es cos lo que vol, mai he anat de bal-landines; m'he colgat amb ses gallines i m'he aixecat amb es soi.

A s'hora de deixá s'eina en lloc de balandretjá, m'en he anat a passetjá per reposá de sa feina.

S'empre he fet de no teni cap pena llarc temps colgada, ni he presa mai cap volada ni enuig sense importar hi.

Si un dia no he estat trempat m'he posat tótd'una a dieta que aquesta es sa mes condreta

ni he trapitjada califa
 mai he posat a cap rifa
 ni he anat de truis ni crius
 I sense anar a fe cap yaca
 m'he pogut trobar ben be
 com l'he hagut de meneste
 un duro dins se butxaca

He fet es be que he pogut
 i de fadri i de casat
 gracies a Deu mai m'ha faltat
 pau, alegria i salut

Ja veus ara quins parany
 son aquest que jo he seguits
 per arribat, sense epfills,
 a doblega noranta anys

Y me roman es consol
 visquent ho i trempat per arar
 de doblegarne aixi encara
 uns quantis mes, si Deu ho vol

Jay casold.

LA GAVELLA

Com se pot veure per el Balanç de Situació que d'aquesta Societat, publicam en altre part d'aquet nombre se pot col·legir l'extraordinaria creixenta que te, ja en s'arrancada, com sols no havien suspirat els obvis fundadors.

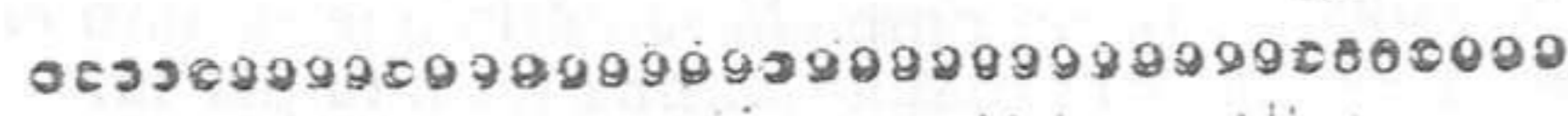
Aixó demostra que s'es anat consolidant moltíssim l'esperit de sociabilitat de Mitjorn-gran i dona una gran esperança per l'edificació del poble.

L'anima dels pobles es la seva sociabilitat. Quant mes sociables siguin aquets, mes forts i mes rics seran. Aumentant les societats locals, s'aumenten i enrobusteixen les fonts de vida.

Tant com el poble vagi conequent les grans ventatges del Cooperatisme, tant com se vagi convencent dels beneficis que obté de estar associat, mes creixerá «La Gavella» com les altres societats de Previsió o Mutualitat.

Mos congratulam del bon camí que du avui «La Gavella» encara que certs esperits mesquins o interessats p'el contrari per son interés propi li vulguin restar importancia i estampin falsos rumors. Ella malgrat tots els esforços que alguns fassin per enderrocarla, contant amb la bona voluntat i entusiasme dels socis, i la bona feina que va fent la Junta Directiva, seguirá endevant i enart creixent i amb el temps será, si Deu vol, la salvació des Mitjorn, que avuy comercialment está a punt de naufragar. Per avuy basta. Insistirem un altre dia sobre aquest punt.

B.

CRÓNICA

De L'Unió de Mitjorn-gran

CAIXA D'ESTALVIS. Depósitos reintegrats durant el mes de Janer 350 ptas. Depósitos efectuats 275.00 ptas. Diferencia: 75 ptas.

Previsió reintegrada	2.800'00.
» fets	» » » »
Diferencia.	200'00.
Imposades en llibretes d'Estalvis	1.168'53.
Reintegrades en	764'10.
Diferencia.	404'43.
Ingresades per Interessos	34'80.
Pagades	7'35.
Resten	26'45.

Ingressos eventuales	26'40.
Pagat per gastos, lloguer, llum, etc.	11'25.

SECCIÓ MINERVA Recaudació durant el mes de Janer 9'05 ptas. Pagades per música, llum, etc. 38'55 ptas.
 Diumenge dia dos se reunirá la Junta Administrativa d'aquesta Secció, en sessió ordinaria.

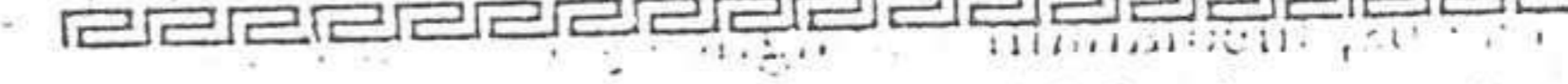
SECCIÓ DE SOCORS

I PENSIONES A LA VELLESA	
Existencia anterior	1.380'80.
Recaudació durant el Janer	93'50.
Pagades per dietes	31'00.
Existencia actual	1.442'30.

SITUACIÓ DE «LA GAVELLA»

Moviment de comptes durant el Dbre.	5.605'88.
» » » » » Janer	4.702'46.
» » » » » entre els dos mesos	10.308'34.
Existencia efectiva a fi de Janer	733'64.

«La Gavella» celebrarà diumenge qui ve dia 2 a les dues de capvespre a n'el local de «L'Unió de Mitjorn-gran» Junta General. La Junta Directiva prega a tots el socis se dignin assistir per tractarse assumtos de molt d'interés.

DE CANOSTRA

—La setmana pasada va ploure alguns dies, donant bona saó als nostres camps que ja ja desitjaven de debó. El fret sembla que s'hadixat seóllir aquest mes amb mes intensitat. Es ve que *Febrer curt, fret com a turc.*

—S'están ja duguent a cap les obres preparatòries per l'instalació d'una farinera amb motor eléctric. Sembla que será una gran millora per la població.

—Encara nos hora Srs. Retgidors? Mirau la nes carré des Forn? entrant a nes pla de l'Iglesia que está fet una llástima de clots que hi ha. No es a tir es passarhi. Voldriam fessiu un esfor per demanar al Ajuntament una pronta reforma. De vostre bona voluntad heuesperam.

—La setmana qui ve turnarem tenir si Deu ho vol al P. Rafael de Gracia que continuará els sermons i plátiques quaresmals.

—Hem vist un nou projecte de Periodic que veurá prest la llum pública dins Ciutadella, i será defensor de la Rel·ligió i els interessos de la Patria petita. Vuldriem prest fos un fet.

—Le setmana passada la esposa del nostro amic n'Antoni Sales Pons va donar felisment a llum una fieta. Deu les ne doni alegria.

—Per haver arribat tart a les nostres mans deixan p'el nombre qui ve la Secció del Ajuntament.

Imprenta y llibreria de S. Fábregues.—Ciutadella.